

2. Strokovni učitelj Dragotin Humek: Merstvo v vsakdanjem življenju s posebnim ozirom na ponavljalne šole. Popoldne izlet k Pleterškemu samostanu. Do snidenja! Pedagoško društvo v Krškem prosi vse one člane, ki še niso poslali članarine, naj jo skoraj vpošljejo, da prispevamo C. M. družbi obljubljeni kamen. Imejmo v naših žalostnih časih vsaj trohico narodne zavednosti!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politički okraj Ljutomer izleti v četrtek, dne 2. junija 1910, v Radince, kjer zboruje po sledečem vzporedju:

- I. Zapisnik.
  - II. Dopisi.
  - III. Podavanje profesorja gosp. Lavtarja.
  - IV. Slučajnosti.
- Odbor je odločil za to zborovanje Radince, ker

1. pride g. prof. Lavtar, ki ima do Radince najugodnejšo zvezo in
2. ker se v Radincih snidejo referenti za revizijo učnih načrtov obeh okrajev.

Zborovanje se začne točno ob 10. uri dopoldne v prostorih g. Rosenbergerja.

Odbor se nada, da se udeležijo zaradi predavanja g. profesorja Lavtarja vse učiteljske obeh okrajev, torej tudi nečlani. Mohorjeva pesmarica I. zvez. se naj prinese seboj! Pele se bodo pesmi 48., 52. in 64. Na snidenju! Odbor.

Učiteljsko društvo za Svetolenarski okraj zboruje dne 9. junija t. l. ob 11. uri dopoldne pri Sv. Lenartu v Sl. g. s sledečim vzporedom:

1. Dopisi.
2. Zapisnik.
3. Predavanje tovariša Mat. Pergerja o obnih vrednostih učit. društev.
4. Poročilo tov. Škerjanca, zastopnika v okr. šol. svetu.
5. Razgovori o konferenčnih vprašanjih.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi vljudno Jos. Mavrič, t. č. predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 5. junija v Gornjem gradu ob 10. uri dopoldne.

- Vzpored:
- I. Pozdrav.
  - II. Nalezljive otroške bolezni. Predava okrožni zdravnik dr. Maks Konečnik.
  - III. Društvene stvari.

- a) Zapisnik zadnjega zborovanja.
- b) Dopisi.
- c) Slučajnosti.

IV. Poročilo delegatov o „Zvezinem“ zborovanju v Celju.

V. Poročilo zastopnika učiteljskega v okr. šol. svetu.

Zaradi kosila se naj naznani pravočasno tajniku Jos. Korbanu.

Posebna vabila se ne bodo razpošiljala!

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 9. junija t. l. ob 11. uri predpoldne v Št. Vidu pri Groblnem po sledečem vzporedju:

- I. Dopisi.
- II. Škriptične slike, podava tovariš Černež.
- III. Konferenčna vprašanja:

- a) Revizija učnih načrtov, poroč. tov. Flere.
- b) Telesna vzgoja šolske mladine z ozirom na telovadbo, mladinske igre in kopanje, poroč. tov. Stritar.

IV. Slučajnosti.

Po zborovanju koj seja stalnega konferenčnega odbora in odseka za šolske vrte tudi za rogaški okraj.

Zaradi obeda naj se blagovolijo tovarišice in tovariši oglasiti vsaj en dan prej pri tovarišu Stritarju v Št. Vidu—Groblno.

K mnogobrojni udeležbi vabi Tomo Kurbus, t. č. predsednik.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo izleti v četrtek, dne 2. junija t. l. v Dravinjsko dolino, in sicer v Poljčane.

Dnevni red: Ob 10. uri zborovanje z običajnim vzporedom ter podavanje tovariša Lj. Černeja iz Griž: „Izlet v Savinjske planine s pomočjo skioptikona“.

Po zborovanju obed in prijateljski sestanek v gostilni ob Boču. Za obed se je pravočasno oglasiti pri tov. nadučitelju Svetlinu v Poljčanah.

Tovarišice in tovariši, ta dan vsi v Poljčane ter v duhu na Savinjske planine! Joško Kokl, t. č. predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 1. maja na ormoški okoliški šoli ob jako povoljni udeležbi. Kot gosta sta bila navzoči gospodični: tovarišica Svobodova iz Dornave in otroška vrtnarica Podkrajškova iz Ormoža.

Društveni predsednik tov. Rajšp je pozdravil navzoče zborovalce v upanju, da pride oživljajoča pomlad tudi v naše vrste ter nas zbudi k živahnejšemu življenju.

Izmed dopisov je omeniti onega radi slovenskega poslovnega jezika pri uradnih kon-

ferencah in v zadevi odškodnine za spisovanje šol. matice. Izprožila se je tudi misel postaviti slovensko učiteljsko zavetišče na jugu.

Tov. Rosina je podaval o Stanku Vrazu. Predavanje je imelo sledeče točke: a) Stanko Vrazovo življenje in njegova dela, b) Ilirska doba, c) Vraz-uskok, d) Vraz pri Hrvatih in Slovencih, e) Vrazova slavnost na njegovem rojstnem domu leta 1880., f) „Bog i Petar“, učna slika za slovenske ljudske šole.

O zadnjem glavnem zborovanju „Zveze slov. učit. in učiteljic na Štajerskem“ v Celju je poročal delegat tovariš Porekar. Ko je poročevalec naznanil, da je bil izvoljen naš predsednik predsednikom „Zveze“ narede navzoči čestitno ovacijo tov. Rajšpu kot zvezinemu predsedniku in trdnem prepričanju, da bo vodil „Zvezo“ in ji predsedoval po svojih znanih zmoglostih in močeh z vso vneto nevstrahljivo in uspešno, kakor se je tov. podpredsednik izrazil.

Prihodnje zborovanje se vrši v Vuzmetincih v četrtek, dne 7. julija t. l.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 17. maja v ptujski okoliški šoli ob prav dobri udeležbi. Saj pa je bil tudi prelep dan, in katerega tovariša in tovarišice ni krasni maj privabil k zborovanju, tega najbrž tudi pozneje ne bomo več dobili v svojo sredino. Prav dobra udeležba je bila — sem rekel — z ozirom na prejšnja zborovanja, toda bila bi lahko boljša z ozirom na število članov našega društva, še boljša pa z ozirom na število vsega učiteljskega našega okraja.

Zborovanje se je pričelo ob 10. dop. — Gotovo si niso nekateri tov. in tovarišice na vabilu te številke dobro ogledali, sicer ne bi prepozno dohajali. Po običajnem pozdravu gostov, novega uda gđ. Regine Gobčeve in vseh navzočih, smo razpravljali najprej o internih društvenih zadevah. Živahna debata se je razvila v zadevi poslovnega jezika pri uradnih konferencah in pri drugem poslovanju sploh. Tozadevno naziranje društva bo preciziral naš predsednik ob priliki sestanka društvenih predsednikov 22. tm. v Celju. — Še živahnejšo debato so zbudila načela, po katerih naj se ravnamo pri sestavi referata: „Času primerna revizija lj. š. učnih načrtov.“ Ta načela je sprejel stalni konf. odbor, ne ozirajoč se na naše šolske razmere in potrebe. Končno se je pa tudi tukaj doseglo sporazumljenje. Pri reviziji učnih načrtov nam ne bo dotično navodilo merodajno, marveč bomo upoštevali potrebo vzgoje kmetijskega naraščaja. Zaradi tega bomo vrstili med sedanje predmete tudi še čebelorejo, gospodinjstvo in narodno gospodarstvo. Pri določitvi števila ur za nemščino se je poudarjalo, da je potrebno splošno število 26 tedenskih ur, kar je le za nemške šole merodajno, zvišati na 28. oz. 30. Sami si tedaj nalagamo več dela vzlic temu, da smo slabše plačani kot nemški tovariši. — Ko se je še končno enoglasno sprejel nasvet, privediti meseca junija poučni izlet v Podlehnik, je vabil predsednik navzoče, da prijavijo predavanja, ker le od njih je odvisno skorajšnje zborovanje; zahvalil se je tudi za tako številno udeležbo ter zaključil zborovanje ob pol 1 pop.

Na snidenje tedaj v Podlehniku!

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri ima svoj redni občni zbor v četrtek, 2. junija t. l., ob 10. uri zjutraj v Ricmanjih. Poleg običajnih točk po § 23. pravil bo na dnevnem redu tudi Josipa Bertoka predavanje in definitivno urejenje znanih zakonskih načrtov.

Ker se ne pošlje na to zborovanje posebnih vabil, prosi odbor, da se vzame to na znanje ter da se izvoli vsakdo zglasti za obed pri tov. Kr. Bogatcu v Ricmanjih.

Srednješolski vestnik.

** Zrelostni izpiti na gimnaziji in realki v Gorici. Pismeni izpiti na gimnaziji se prične 6. junija. Ustni zrelostni izpiti se bodo vršili od 30. junija do 5. julija pod predsedstvom realnega ravnatelja pl. Slopa. Na realki bodo ustni zrelostni izpiti od 6. do 9. julija pod predsedstvom šol. svetnika Hendrycha.

** Avstrijske gimnazijalke. Gimnazije s pravico javnosti obiskuje sedaj 95.867 oseb. Med temi jih je 2689 ženskega spola, in sicer 1669 Poljakinj, 582 Čehinj in 438 Nemk. Ali nobene Slovenke?

Popotnik ima v 5. letošnji številki to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 2. I. Polák: Ali so otroci zanesljive priče? — 3. Dr. K. Ozwald: Kulturno socialni drobiž iz tujine. — 4. Fr. A. Jerovšek: Blaž Matek. — 5. Dr. Jos. Tominec: Kako pišimo krajska lastna imena? — 6. Književna poročila: Ocene. — Novosti. — 7. Razgled: Jezikovni drobiž. — Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Više-

šolski vestnik. — Šolstvo v tujini. — Bazne vesti. — Mala poročila.

Naša Bodočnost objavlja v 5. številki letošnjega letnika to-le vsebino: 1. Primož Trubar. — 2. St. Ilj. — 3. Halleyeva zvezda repatica. — 4. Živali na potu. — 5. Vestnik za sokolski naraščaj. — 6. Listek.

Izšel je 7. in 8. zvezek „Prokleta“, romana, ki ga je po Emileu Bichebourgu in Vacanu poslovenil tov. Janko Leban. S tem je delo dokončalo. Zamude je kriv spor med založnikom in tiskarjem; zato se ta skupni zvezek (7. in 8.) ni tiskal več v Kranju nego v Ljubljani. Ta zvezek ima mnogo manj tiskovnih pogrškov kakor prejšnji. Roman, ki broji 622 strani, dobi zaradi svoje zanimivosti gotovo mnogo čitateljev, posebno med ženskim nežnim spolom.

Založnik — Viljem Požgaj v Kranju — naznanja na zadnji strani: „Prokleta“ je izšla v 8. zvezkih pod sledečimi naslovi: 1. Prokleta. 2. Voljši ubijalec prijet. 3. Na pokopališču v Tremcourtu. 4. Skrivnost starega Mardochea. 5.—6. Ugrabljeni profiit. 7.—8. V kamenolomu.

Roman ima štiri slike, ki jih je izdelal slikar Smrekar.

Nadalje javlja g. založnik: Roman „Prokleta“ se dobi lahko skupaj vezan v eno knjigo v krasne izvirne platnice v trobarvotisku ter stane vezava po K 3; dobi se tudi bolj prosta, a trpežna vezava po K 2; cela knjiga skupaj z lično vezavo stane K 7-80, same izvirne platnice stanejo K 1-50, za poštnino 10 vinarjev več.

Založnik končno naznanja: „Ljudmila“, krasen roman je v tisku, prestava Janka Leban. Roman izide v enem zvezku ter stane K 1-20.

Politiški pregled.

* Nove zahteve za vojsko in mornarico. Pri skupnih ministrskih konferencah so razpravljali o zahtevi vojne uprave, da se proračun za vojsko in mornarico zviša za 300 do 400 milijonov kron! Srečna Avstrija!

* V proračunskem odseku je posl. Ploj poudarjal potrebo, da se zgradi sistematična cestna mreža v Istri ter se napravijo rezervuarji, da se preskrbi prebivalstvo z vodo. — Govoril je tudi o vprašanju ustanovitve strokovnih šol na jugu države; o potrebi šol za kamoseško in zidarsko, pletarsko obrt ter stavil resolucijo za ustanovitev državnih obrtnih šol s slovenskim učnim jezikom v Trstu in Mariborski okolici.

* Italijanska fakulteta se ustanovi baje za gotovo na Dunaju in ne v Trstu, ker so tudi diplomatski krogi uvideli, da Trst iz patriotskih, naučnih in narodnih ozirov ni primerno mesto za laško univerzo.

* Volilna reforma na Hrvaškem. Zbornica je nadaljevala debato o volilni reformi. K § 4. (pasivna volilna pravica) je bilo vloženi več izpreminjavalnih predlogov, med temi predlog posl. Kisa, da se pasivna volilna pravica tudi javnim notarjem. — Posl. Supilo se je pridružil temu predlogu ter ga razširil v toliko, naj bi se podelilo pasivno volilno pravico tudi srednješolskim in ljudskim učiteljem. — Posl. Horvat se je pridružil obema predlogoma in se je izrekel za podelitev volilne pravice tudi pravosodnim uradnikom. — Posl. Ogrizović se je izjavil za to, da se pridriži pasivno volilno pravico srednješolskih in ljudskih učiteljev. — Tako je bila dovršena generalna debata in je bil načrt sprejet v podlago za podrobno debato. Zanj je glasovala vsa koalicija, medtem ko so pristaši Mile Starčevića glasovali proti. Frankovci so bili odsotni. To je značilno, ako se pomisli, da so poprej bljuvali žveplo in ogenj in napovedovali pravo križarsko vojno proti predloženi volilni reformi. Generalna debata se je vršila v nenavadnem hitrem tempu in je trajala samo tri dni. Sedaj se vrši podrobna debata, ki menda tudi ne bo zahtevala mnogo časa, čim je boj za princip izvojevan. Novi volilni red sicer ne pomenja popolnega demokratiziranja volilne pravice, oziroma uvedanja splošne in enake volilne pravice, ker ostane tudi nadalje volilni ceuzus — četudi v znižani meri — in stara razdelitev okrajev. Pač pa bo volilna pravica znatno razširjena. Medtem, ko doslej nista volila še ne dva odstotka prebivalstva, bo imelo po reformi volilno pravico 8 odstotkov, torej po priliki štirikrat toliko nego prej. Po starem volilnem redu je bilo okoli 50 tisoč volilcev, med temi skoraj polovica uradnikov, ki jih je vsaka vlada doslej izrabljala v svoje svrhe in jih pritiskala, da so glasovali zanjo. Tako je vsak hrvaški režim mogel v pravem pomenu besede delati volitve. Odslej to ne bo več tako lahko in v tem je velik napredek. Narastek glasov pripade neuradnikom in sploh neodvisnim ljudem. Po pravici torej pozdravljamo tudi mi to reformo kakor prvi korak k splošni in enaki volilni pravici, korak po poti do resnično ustavne življenja v Hrvaški.

* Stadler in frančiškani. Sarsjeviski nadškof dr. Stadler se mudi sedaj v Rimu, kjer toži frančiškane ter zahteva, da se jih odstrani iz njegove dieceze. Kakor znano, je med frančiškani in dr. Stadlerjem veliko nasprotstvo, a ne morda iz verskih, temveč iz političkih razlogov. Dr. Stadler tira namreč dosledno klerikalno politiko, dočim stoji fran-

čiškani na hrvaškem narodnem stališču. Ker dosedaj niso dali frančiškani še nikakega povoda, da bi se postopalo proti njim na podlagi kanoničnega prava, se gotovo tudi dr. Stadlerju ne posreči, da dožene svoj namen.

* Rusija plačuje za vojaštvo in policijo na leto nad 1 milijardo rubljev, t. j. 2500 milijonov kron, kar znaša nad 54 odstotkov vseh državnih dohodkov. Če pomislimo, da mora Rusija odplačevati poleg tega še na leto 400 milijonov rubljev, t. j. 28 odstotkov vseh dohodkov, za državne dolgove, si lahko izračuna vsak preprost računar, koliko ostane za prosvetne namene.

* Jaklič — Krek — Hočevar. Dne 19. t. m. je zborovala v Zatični Dolenjska podružnica „Slovskevo Zveze.“ Nadzornik Stiasny, ki je bil tu slovensko krščen za pristnega Slovskega, je porabil celo svojo uradno oblast, da ni to zborovanje ostalo brez zborovalcev. — O tem zborovanju čitamo v „Slovencu“ z dne 21. t. m. tudi to-le: In celo naši poslanci na Dunaju so se nas spominjali in nam poslali brzojavko, ki je kaj ugajala: „Besnenje nasprotnikov naj vas ne plaši! Taki so bili vedno. Surovo psovanje, podlo denunciantstvo je njihovo bojno orožje. Naj lajajo za plotom, ugrizniti tako več ne morejo nikogar. Iskreno vas pozdravljajo Jaklič, Krek, Hočevar.“ — Primerjati koga z lajajočim psom za plotom — to seveda ni sirovo psovanje, in klerikalne ovadbe pri deželnem šolskem svetu tudi niso podlo denunciantstvo, ampak to oboje je tisto bojno orožje, ki priganja breznačajneje in slabotneje v Slovskevo Zvezo. — „Lajajoči pes za plotom!“ — To je tako imenitno rečeno, to je tako duhovito, tako karakteristično, da Slovskega kar usta odpirajo. Ko bi brzojavka Jaklič — Krek — Hočevar postavila lajajočega psa namesto za plot rajše za podro peč — to bi šele bilo duhovito, to bi šele kaj ugajalo! No, bo pa drugič drugače, saj še ni vseh dni konec! Ampak bodi tako ali drugače, eno je gotovo: Pedagog Jaklič, filozof in demokrat Krek, elegantni advokat Hočevar — s primernim spoštovanjem naj bodo izrečena tudi vaša imena vselej, kadar nam bo govoriti o razširjevalcih klerikalne olike!

* Trseglavu ni dala žilicamiru, dokler se ni pričel zadnji čas po „Slovencu“ zopet zaletavati v učiteljsvo. Zdaj se izpodtakne ob tem, zdaj ob onem, tako na primer so zdaj „brezverci“, „Ferrerovci“, „Freisinci“, potem „liberalni učitelji“, „Tovariševci“, „Barcelonci“, „framasoni“ itd. Pripravljen ima kar cel besednjak. Zdaj mu ni všeč narodnost, potem zopet izobrazba i. t. d. Ima pač še mnogo požnih želj. — Želimo mu dober tek, če mu le Slovskega dobro plačajo, ker opravlja njihov posel. Saj sami so nevedci vsake polemike, kar so pokazali njih prvaki, ljubljanski „krščanski“ tovariši, ob priliki, ko so izkušali po „Slovencu“ blatiti svoje napredne ljubljanske kolege, a so s tem nesmrtno blamirali „Slovensko uredništvo.“ Tedaj je uredništvo spoznalo te tiče, ter jim odvzelo besedo, ker je precej opasno, da bi nosili gret svoje maslo na solnce potom „Slovenca“. Poverilo je sekuro in referat nad učiteljsvom Trseglavu. Priznamo g. Trseglavu, da je bolj sposoben in nadarjen za to delo kakor so Slovskega, ker zna prav imenitno vsako stvar uporabiti v a v i t i. — Basta!

* Učiteljji proti C. M. D. — Nihče ne more danes utajiti zaslug, ki jih ima C. M. D. za obrambo Slovscev posebno na šolskem polju. Delo, ki ga izvršuje, mora respektirati vsakdo, ki trezno gleda nje delovanje in ga more podpirati. Zaslupiti se da le oni, ki tega dela v svoji narodni malomarnosti ne zasleduje, ga zaradi svoje omejenosti ne pojmuje ali ga v svojem fanatizmu noče pojmovati. Ne bomo tega raziskovali dalje, konstatujemo le dejstvo, da so se tudi nekateri učitelji dali zaslepiti in so stopili v bojno vrsto proti Družbi. Med pozdravi „Straži“, katere tendenca je očividno, proti „Cirilmetodarska“ — Trseglavov izraz! — Čitamo tudi to-le: „Ljubljana. Ljubljansko krščansko mislečo učiteljsvo, ki se zaradi pouka ne more udeležiti zborovanja, Vas vse iskreno pozdravlja, se strinja z vsemi Vašimi sklepi in hoče po svoji moči sodelovati v izvršitve istih. — V Ljubljani dne 11. maja 1910. — Janko Nep. Jeglič, K. Javoršek, Jos. Cepuder, A. Pirc, Adolf Sadar, Pavel Gorjup, M. Janežič, F. Zupan, Jan. Smrekar, Ign. Labernik, K. Simon, M. Serc, Marg. Cundrč, Fr. Zemme.“ Ne komentujemo gorjupega krščanskega mišljenja, da se nam ne očita pristranosti tudi pri tem vprašanju, pripomnimo pa, da zgodovina vestno piše vse pojave izdajstva, da zaznamuje le dejstva brez vroka in nagiba ter s tem izreka tudi svojo obsodbo. Tudi nepomuško gorjupsko krščansko mišljenje dobi svojega sodnika! Le vsi od nas, ki niste z nami, da bo prej dokončan proces — čiščenja!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

4